

IOANNES CAMERS

ORDINIS MINORVM ARTIVM, ET SACRAE

Theologiæ Doctor, p̄stantissimo, ac doctissimo uiro

domino magistro STEPHANO Verbeucio

Pannonio, inclyti Hungariæ regni Maies

statis locum tenenti, perpetuam felicis

tatem deprecatur, & optat.

IRABERIS forsitan Stephane humanissime Solis
nianos nuper à me æditos Commentarios primo
aspectu contuens, qd' Camers tuus sacris ab ineun-
te ætate literis, ac religione institutus, in senectam
iam uergēs/hosce labores p̄fessione ipsa mea mula-
to inferiores/hoc p̄sertim tempore susceperim,
susceptosq; & absolutos, in manus tandem homi-
nū tuo auspicio emitti sustinuerim. At sunt, ni fals-
lor, plures/qui propositū hoc nostrū nedum mirent, sed id ipsum culpent
potius, carpant, damnentq; p̄ssim acriter. Hi maxime, quibus mos est, in
partē cuncta deteriorē accipere, & horū p̄sertim turba, quę/ ut prouer-
bio dici solet, Corrupt sine Talione celebs. Erant, inquiēt, alię studiū tui
honestiores uigilię. ESsemus & nos eiusdē cū ijs omnino sentētię, si ob eas,
has honestiores uigilias diutius a nobis exulare pateremur. Verū huius ge-
nus exercitia nō nisi feriati, uel quopiā affecti tēdio, in manus sumimus. So-
let enim ingeniu curis maioribus distractū / remissioribus interdū studiis
plurimū recreari. Sunt hec nimirū aptissima studiosis otia. Alia/ id est/ cor-
poris/uulgares affectant, Nimirum,
Otia corpus alunt, animus quoq; pascitur illis,

Immodicus contra carpit utrunq; labor.

Occidet ad Circi si quis certamine semper

Non intermissis cursibus ibit equus.

Firma sit ipsa licet, soluetur in equore nauis,

Quæ nunq liquidis sicca carebit aquis.

Inter philosophorū placita
enumeratur & hoc. Nequaq̄ satis in re una cōsumere curā. Platonem/ quē
ob cœlestium/ diuinarumq; rerum eruditionem/ nostri quoq; diuinū uo-
citant, Tragœdijs faciēdis locasse interdū operā/ memoriæ p̄ditū est. Eius
inter ceteros/ ij duo lepidissimi, uenustissimiq; uersiculi celebrantur.

τὴν ψυχὴν ἀγαθῶνα φιλῶν ἐπιχείλεσιν ἔσχον

ἦλθε γὰρ ἡ τλήμων ὥς διαβρομένη.

Quorū est hæc ferme sententia.

Sauia dans Agathonī animam ipsa in labra tenebam,

Aegra enim properans tanq̄ abitura fuit.

Aristoteles philosophorū

Insimialio

2 or h m s s s s s s s
Cris 25/0/25
notat 25/0/25

Obiit Thomas
Remiss. 25/0/25
Studio 25/0/25

Obiit Thomas
la 25/0/25
25/0/25

Plato

Au les

princeps, & Theophrastus homo in eloquentia tantus, ut nomen diuinū
 inde inuenerit/se se ad mitiora studia applicātes/scrīpserunt libros plūscu-
 los de Poetica, Rethorica, Musica, De Amore. Insuper Tragœdias, Elegi-
 as, diuersaq; carminum genera. Præter hæc librum, cui titulū Amatorium
 indiderunt/scrīpsisse produntur. Extant eiusdem Aristotelis in Homerū
 etiam commentaria. Quod ijs studijs animus altiorum cura fessus refici-
 tur, oblectaturq; plurimum. Marcum Tullium Romanæ, ut ait Lactanti-
 us Philosophiæ principem, & amplissimo quondam præditum sacerdo-
 tio, sæpe in principum consessu iocis, quos Dictoria maiores proprio no-
 mine appellari uoluerunt/usum fuisse constat. Is enim cum apud Damas-
 sippum cenaret, & ille mediocri uino posito/diceret. Bibite Falernum hoc,
 annorum quadraginta est. Bene, inquit Cicero, ætatem fert. Is idem cum
 Lentulum generum suum exiguæ staturæ hominem longo gladio accin-
 ctum uidisset. Quis, inquit, generum meum ad gladium alligauit? Huius
 eiusdem Quintus frater parue staturæ homo in prouincia, quam rexerat,
 clypeatam imaginem ingentibus lineamentis usq; ad pectus ex more des-
 pictam/sibi poni curauerat. Hanc intuens Marcus Tullius. Frater meus,
 inquit, dimidius maior est, q̄ totus. Istis non illepidiora Catonibus, alijsq;
 summæ sapientiæ uiris, qui eorum res gestas referunt/frequenter ascribūt.
 Nostros quoque, idest, Theologos, qui uere eruditi habiti sunt, & fue-
 runt, non abhorruisse ab ijs studijs fatebuntur, qui Septimij Tertiliani,
 Cypriani martyris, Arnobij, Lactantij, Hilarij, Iuueni, Sedulij, Prudentij,
 Diui Hieronymi, Ambrosij præsulis, Aurelij Augustini, Damasi pontifi-
 cis Maximi/uolumina reuoluerint terq; quaterque. Hi enim, & ex Latinis
 sexcenti alij tam assiduæ lectionis fuisse traduntur, ut nullum obscurum
 licet authorem/præterierint, quem non relegerint diligenter, excerpse-
 rint accurate, inque suum usum illic lectu digna/oportune certe transtules-
 rint. & accommode. Memores nullum esse librum tam malum, qui non a
 aliqua sui parte prodesse possit. Mitto præterea Græcos innumeros, qui
 CHRISTI dogma seruauerunt, adiuuerunt, auxeruntque plurimum. Cles-
 mentem Alexandrinæ ecclesiæ præspiterum, Iustinum, Quadratum Apo-
 stolorum discipulum, Aristidem, Methodium, Aegesippum, Apollinari-
 um, Origenem, Tacianū, Militonem Sardensem præsulem, Hyrenæum,
 Eusebium, Damascenum, Chrysostomum, fidei nostræ acerrimos sectas-
 tores/simili studio addictos fuisse nemini uel mediocriter erudito/in du-
 bium uerti potest. Non pauci nostris quoque temporibus uiri etiamnum
 Ecclesiastici, & apprime in sacris literis eruditi, politiora studia nedum am-
 plexi sunt, sed & illustrarum quidem. Belsarion Cardinalis, Campanus,
 Sipontinus, Ioannes Pannonius Quinq; ecclesiensis conterraneus tuus/
 Præsules, Barbarus Hermolaus Plynij instaurator unicus, & Patriarcha,
 qui Solini sæpe utitur testimonio. Marcus Musurus Episcopus Hierape-

Theophrastus

Alex^{us} in Home
Comitatus

Tulliana Dic
toria

Theologi gentili
u^{er} lectione ad
uiri

Plinij Dic-
tu

Ex Epistola Hi-
ero ad Orato-
res. Vobis

Neotexia poli-
tiora studia
amplexi

M. Musurus

trēsis, ac Archiepiscopus Monēbasiensis nouissime uita functus, cum quo (mentiar utinam) uerendum est/ ne literæ Græcæ, quæ cum eo repululabāt/ Chaos iterum repetant consuetum. Huius (horresco repetens) extāt plures ad me epistolæ Græco ingenio dignæ/ amicitie/ & charitatis plenissime. Nō multum ante eius infaustum obitum, literis, quas ad me ultimas dederat, Græcum Distichum, quo se meum esse testabatur hoc addidit.

Εἰ καί σοι τῆ λουρὸν δεῖ χθόνα, ναετᾶσον τί.

Βαίον ἐπιστέλλω γράμμα, σὸς εἰμὶ ὁ μὲν.

Quot sunt

10: Turco

Præsules, & deo dicati in humanis hodie, qui n̄sdem studijs sese applicant, & his operam dantibus fauent maxime. NON possum nō meminisse saltem paucis Reuerēdissimi Domini Ioannis Turzonis Vratislauenſis præſulis, ac principis illustrissimi, qui licet diuinis literis noctesq; diesq; incubat, succisiuis tamen horis Ciceronem, Salustium, Liuium, Senecam, Plinium, Aulum Gellium, Columellam, Virgilium, Lucanum, Papiniū, Horatium, Iuuenalem, Claudianum, hunc ipsum Solinum nostrum, ac huius genus authores alios/ tractat, & relegit accurate. Eius peculiaris audita tantum uirtus, humanitas passim nota, uulgata circa meritos beneficentia, in studiosos multis expertus fauor/ me ad tantum, talemq; principem diligendum merito compulerunt.

Caspar V. fms

Inclita (quis nescit?) iungit distantia uirtus. Exposuit hæc nobis tum fama uolans, tum Caspar Vrsinus Doctor, & Poeta, ac in utraq; lingua plurimum eruditus, singulari præditus comitate, quo cū mihi gratissima conuersatio. Non absimilis in n̄sce studijs germano suo Reuerēdissimus Dominus Stanislaus Episcopus Olomutzensis, qui moram omnem perijſe existimat, quæ non sit bonis literis destinata. Non patitur epistolæ breuitas hac parte exponere, quanto affectu hæc eadem studia cōplectatur, & excolat Reuerēdissimus dominus Theodoricus Kaner sacrae Theologiæ Doctor, Zracouiensis, ac Nouæciuitatis Episcopus/ mihi ob professionem consimilem, & eius paternam in me charitatem obseruandissimus. Is enim ut hos Solini Commentarios in lucem ederem/ præcipienti similis hortatus est q̄sepissime. Similibus te quoq; lectionibus oblectatum/ fidem faciunt inter cætera tot ad me uarijs temporibus scriptæ literæ, quibus animi tui integritas, ingenij solertia, sermonis comitas, rerum multifariam experientia, dicendi concinna facilitas, a quouis politioribus studijs bene instituto, uel primo aspectu deprehenditur. Pannonicæ insuper institutiones a te nuper docte, & eleganter æditæ legisse te diligenter nobiles authores/ id est/ Iurisperitos primarios, ac optimos historiarum scriptores/ efficax perhibent testimonium. Quam bene studiosis consultum foret, si id tempus, quod curis ad regnum maxime pertinentibus, assidue à te impenditur, in reuoluendis bonis authoribus, ac scribendis libris contribuere licuisset. At non omnia possumus omnes. Horum igitur

Theodo. Kaner

Steph. Verb.

nos/ si Aptari magnis inferiora licet/ exemplum sequuti, relegatis ad tem-
 pus seuerioribus studijs, & legere, & scribere parua solemus interdū. Hac
 quoq; ratione factum est, ut cum Iuliū Solinū diebus superioribus sumere-
 mus in manus, amicorū rogatu pauca in eundem, libuit annotare, rem gra-
 tam facturos ijs maxime existimantes, qui ad floridam, & multifariā Plynij
 lectionem, quo uno uix in bonis literis Latini Græcis tribuunt principatū,
 faciliores aditus expetunt, & affectant. Cum enim Solinus immitandum si-
 bi Plynium proposuisset, ita eius uniuersam imaginem, paruo corpusculo
 retulit, ut in ea/ quem effinxerat/ authoris faciem / liceat cōtemplari. Dulcis
 est, tersus, & elegans. In eo siquidem authore, quæ plerumq; Plynio defuit,
 elocutionis claritatem passim reperiēs. SED dicet fortassis aliquis, ea fer-
 mē omnia, quæ hic paucis refert, illum copiosius, & exactius retulisse. Scri-
 pserunt post Platonem plures Academici, post Aristotelem Peripatetici
 multi, post Zenonem, Chrysippumq; Stoici alij. Post Epicurū ingens uo-
 luptuosorū turba. Nec defuerunt qui post Mœonium Homerum, Mantua-
 nūq; Maronē/ Iliam scripserint, & Aeneida. Post Herodotū/ Liuiū/ Thu-
 cididem, Salustium, q̄ plures, tū Græcam, tū Latinam/ literis historiam mā-
 dauērunt. De diuinis, humanisq; rebus post Varronem / sunt plurimi
 commentati. Post hunc, Catonemq; Censorium/ a multis res rustica expo-
 sita simul, & plurimū illustrata. Multorum post Demosthenē, Ciceronēq;
 actiones, orationesq; conscriptas legimus. Sint ergo prisca illi primum lau-
 dum nacti locū, non tamen qui post eos similia scripserunt, omni apud pos-
 teros memoria caruerunt. Non, si priores Mœonius tenet
 Sedes Homerus, Pindaricæ latent,
 Cæcūq; & Alcæi minaces,
 Stesichoricū graues Camene.
 Nec, si quid olim lusit Anacreon
 Deleuit græ. spirat adhuc amor,
 Viuuntq; commissi calores
 Acoliæ fidibus puellæ. Nec id uerendū quidem. Etenim quis/
 Non possis oculo tantum contendere Linceus,
 Non tamen iccirco contempnas lippus inungi,
 Et quia desperes inuicti membra Gryconis,
 Nodosa corpus nolis prohibere chiragra. Huc accedit, qd
 plurima scitu dignissima Plynio Solinus addidit frequentissimē. De no-
 mine, origine, & temporibus urbis Romæ. De annorum diuisione, die-
 busq; Intercalaribus. De Italicarum urbium origine, nominibus, cultori-
 bus, quoue tempore eæ urbes fuerint ab his conditæ. De Sardinia inco-
 lis, ac miris eius aquis. De Sicilia miraculis. In Græciæ, Thessaliæ, Mace-
 doniæ, Thraciæ, Cretæ/ aliarumq; insularū. Insuper Britaniæ descriptione

Pliny 2. aus

Elocutionis clari-
in Solino

Illeas pg Home
cu Aeneid pg
Huc scrip.

Fluuius Horn
fig

Soli quæ ad
didit hū

addidisse Plynio Solinū plurima/nemo utrumq; relegens inficias ibit. Sūt hic certe de serpentibus, de gemmis, de animalibus, deq; exoticis arboribus, de dissono ritu hominum, de Corycio specu, ac multis alijs, quæ non sunt a Plynio antè relata. Quam copiosè, quanta elegantia, quoque ordine Indigē miracula refert. Tot paruo hoc corpufculo orbis miracula complexus est, ut non immerito opus ipse suum Rerum memorabilium Collectanea/inscribere constituerit aliquando. Si quis rursus culpæ Solino dederit, quod hæc quoq; ab alijs ipse fuerit mutuatus, Terentiana seipsum sententia tutari poterit. Deniq; (inquit) nullum est iam dictum, quod non sit dictū prius. Quid præterea de ijs scriptoribus censendū, qui a se dicta prius/sæpius repetunt. Menander fecit Andriā, & Perinthiam, qui utramvis recte norit, ambas nouerit. Sed tamen dissimili oratione sunt, ac stylo. Id ipsum obseruasse Solinū fatebitur quisquis hunc, & quos sequitur toto opere æqua lance pensabit. Hac ratione nos mori, tū Plynij, tum aliorū, ut iacent uerba/frequēter subscripsimus locis suis. Non ambigimus, quin unius sæpe sentētia, fiat uerbis alterius nota magis. Hac quoq; ratione ab alterutro si quod mendum admissum est, a mediocriter eruditis etiā tolli potest. Nō defuit, ut uerum fatear, uoluntas interdū nobis curiosis etiā morem gerere. Non libuit præterea uel in orationis contextu, uel in uerborum expositione multū temporis contriuisse, præsertim cum tam ordo, q̃ authoris uerba plana satis fuerant, & aperta. Non laudo eos interpretes, qui in ijs duobus maximè occupati, ea omittunt sæpius, quæ uel ad historiā, uel ad ueterem morem aliquē, uel tandem ad occultam, & sublatentē doctrinā maximè faciunt/silentio soleant præterire. Cum enim quid tale interciderit, summi plena iam margine libri, etiamnū Chrysippi acruos accumulāt. Et qd̃ minus ferendum est, ea suis commentarijs asuunt, quæ non magis authori exponendo conueniunt, q̃ cæteris quibuscunq;. Sunt fateor ea plerumq; pulchra, sed nunc (inquit ille) non erat ijs locus. Sed nec culpa carēt, qui suis scriptis nobilium authorū nedum sensus, sed ut iacent uerba/nulla eorū habita mentione pro suis frequenter interferunt, cum sit pulchrū, decens, & debitum fateri, per quos profeceris. Sic ubi nec nos a multiloquio abstinuimus, id maxime factum prudens lector intelliget, cum primæ classis authorū uerba, uel sententias retulimus. Rati pulchrū fore plures, & quidem nobiles scriptores idem audire loquentes. Laudabunt, reor, propositum nostrū, quibus Solini nota fuerit emulatio. Vtile enim nobis uisum est authoris, quem æmulat ipse/uerba subnectere, quibus iuxta se positis, ferat prudens lector mox de utroq; sententiā. Sed relegare Lectorem (inquit) satis erat. Cōmoda, & oportuna mensa est, quæ cunctis necessarijs instructa sit. Ingratū demū cōuiuiis opipare refectionis licet, post cibū aliunde potum quærere. Frequenter etiam relegamus ad autores lectorem, qui de dubijs, cū opus fuerit rogentur omnibus. Terruerunt nimirum sæpe nos Soliniana

*2° Cor. 14
Rerum memo
rab Collect*

Thre. Sna

*Distrib. o. at
O. 14 So.*

Interceptis offm

*Fatendum per
q̃s p̃ferre*

Camertis p̃po

quotquot uidimus exemplaria, qd' ea omnia tam mutila, tamq; deprauata
comperimus, ut multis in locis authoris sensa a Delio etiã quouis natatore
nullo modo/uel uix dinosci possent. Non defuerunt exemplaria uetustissi-
ma plura nobis. Verum tanto ea mendosiora reperimus, quanto fuerant
ipsa uetusta magis. Hanc fuisse causam crediderim, cur Hermolaus Plynij
Pomponij, Senecæ, Quintiliani castigationibus, Solinianas etiam non ad-
diderit. Fateor huius quoq; authoris Hermolaũ loca aliquot primũ restitu-
isse, sed ab eo uix ex centũ/locum unum legimus restitutũ. Nemo emuncie-
naris lector Solinũ quondam a Beroaldo/suo nitore restitutũ fatebitur, qui
nostras castigationes cum illis diligenter contulerit. Nec tantum in hoc pul-
uere curæ nobis tribuimus, quin supersint loca adhuc aliqua, quæ diligen-
tiori lima egeant, & indagine. Ea siqua sint/ueluti fugitiua mancipia/in pos-
terum penas dabunt. HAS ergo paucarum noctium uigilias libuit sub
tuo tantum nomine publicare, quibus affectum erga te meum, tu ipse in pri-
mis, demũ lecturi eas alij agnoscerent passim omnes. Rati exiguum hoc mu-
nus nostrum tuæ excellentiæ futurum non omnino ingratũ, quod probe in-
telligas/donum quodlibet/uel ex largientis animo, uel ex suscipientis con-
ditione/trahere qualitatẽ. Ecastor, inquit Plautus, cõdignum donum, qua-
lis est, qui donum dedit. Immo sic condignum donum, qualis est, quod do-
no datum est. VALE felix semper ad uota. Viennæ Pannoniæ. VI.
Calendas Februarij, anno post CHRISTI natalem. M.D.XX.

*Soliniana (a
Papaionis Alex
molai*

Beroaldus

Plautus

THEODORICVS KANER SA

cre Theologiæ Doctor, Zaraco-
uiensis episcopus, ac Nouæ
ciuitatis elect' Antistes,

Plynius excoluit naturam pluribus omnem

Informem uultu tempus adusq; suum.

Naturæ parui SOLINVS cultor agelli

Floribus e multis legit ubiq; rosas.

Quod nitidus florescit ager / dat cura Camertis,

Is segnem quoniam substulit inde situm,

Ergo cum primis debes studiose Camerti,

Quo duce purgatas isq; rediscq; uias.

M. THOMAS RESCH VIEN-

nenſis eccleſię Canonicus, ſacrę

Theologię Licenciatus, Po-

eta Laureatus.

Qui cupis immenſi miracula plurima mundi
Noſcere, doctiloqui uolue Camertis opus.
Explicat/illuſtrat, penitiſſima ſenſa uirorum,
Sentibus abſtruſis/pandit ubiq; uias.

CASPAR VRSINVS DO-

ctor, & Poeta.

Nudus oberrauit prius hic/ & languit eger
Solinus uarię conditor hiſtorię.
Multa ſorde grauis uix membra labantia traxit,
Iamq; impendebat certa ruina libro.
Qui nunc conſpicuo prodit decoratus amictu,
Et uigor in ſolido corpore priſcus adeſt.
ſecula debuerint Solino multa: Camerti
Munera Solinus debet ob iſta meo.

ALIVD EIVSDEM.

Ingentem meruit numeroſa in ſæcula famam
Maximus in terris Amphitrioniades.
Durat adhuc illi purgatę gloria Lernę,
Viuit & Augei fama laboris anus.
Si non eſt maior, par eſt tua gloria ſummis
Alcidę factis officioſe Camers.
Nam mendis uarij purgaſſe uolumina Plynię,
Solinoq; ſuum reſtituiſſe iubar
Herculeę uirtutis opus. Sed ſola nec omnis
Illius inuiſtam Græcia ſenſit opem.
Tu uero indomitis totum ſudoribus orbem
Acer, & iſta omnes ſedulitate iuuas.

PHILIPPVS GVNDELIVS

Patauiensis Lectori.

Quisquis diuitias amceniorum
Quæris lector amice litterarum,
Solinum lege, quo nihil Latine
Maius, candidiusq; habent Camenæ.
Seu spectes uariam eruditionem,
Seu malis Charitas stili nitentis,
Seu res præcipuas, reconditasq;
Formis, ingenio, situ, stupendas,
Quas Natura sinu fouens capaci
Largitur solido benigna mundo.

Hoc dante Alipedis modo leuatus
Totum despicias sublimis orbem,
Securusq; grauis uolans ruinæ
Subiectas animo uidebis alto
Terras, æquora, cardinesq; rerum,
Aduerso gelidos Noto Triones,
Quaq; abdit radios, leuatq; Titan.
Quicquid deniq; continet profundo
Nympharum pater ambeunte Nereus.

Obscurum uarijs sed hunc tenebris,
Et nuper lacerum frequente monstro
Mendarum ueterum / Camers repurgans,
Ac clarum modo pristino nitore /
Comunem tibi fecit / utilemq;
Quisquis diuitias amceniorum
Quæris Lector amice litterarum.

ALEXANDRI BRASSICANI

Cantstatini Philosophi, Poetæ,

& Oratoris Laureati, in

Enarrationes. D. Ca-

mertis in Solinū.

Epigramma.

Sollouis Aetherei est oculus, uidet omnia mundi

Mulciberis pandens retia sparsa dolis.

Cimmerias tenebras, tuncq; antra Illunis abyssi.

Mopsopia primus pulsata ab arce Camers.

Naturam hic reparat, fuerat quæ rustica **Baucis**,
Ex Hecale informi reddidit ille **Helenen**.
Ille oculus mundi, radianti lampade, captum
Humanum excedit, **Dij bona fila sinant**.

HVLDRICHI FABRI RHETI CAR

mina, pro noua Solini editione.

Extulit in lucem media Solinus apertam
Parte caput lacer, & squallidus ora nimis.
Haud secus ac Stygij cursu lustrasset anhelos
Fluminis/ardentes seu Phlegetontis aquas.
Tempore sic longo circum tot nobilis autor
Oppida delituit spretus ubiq; loci,
Nemo manus porrexit ei, nec uulnera passim
Tergo inflicta suo terfit in huncce diem.
Quod nisi per docti sollers modo cura **Camertis**
Accessisset, adhuc dulce iaceret opus.
Ecce Camers illum proprio iam Marte disertus
Scriptorem peperit, restituitq; sibi.
Nunc igitur quocunq; uolet Solinus abibit
Prænitidus/uolucer, nempe **Camertis honos**.

FRANCISCVS LADO SICVLVS

Transsylvanus ad Lectorem.

Perlege narrantem uasti miracula mundi
Solinum Lector, perlege sed reducem.
Reddidit Hippolitum uitæ Titanius heros,
Quem dedit indigne dira nouerca neci.
Dicitur & gelidos animasse Caducifer artus,
Et recidiua bonus uulnera Phyllyrides,
Tempus edax pariter lento Polyhistora morfu,
Ad prope tartareas præserat usq; domos.
Hunc sed enim uindex tandem miserata **Camertis**
Cura uel ad superos extulit usq; deos.
Quinetiam docti spaciofa uolumina Plynij
Facta Camertino pollice clara nitent.
Hinc uarias rerum, Lector studiose latentum
Naturæ facili scire labore potes.
Eia age nunc, illi, meritorum parua suorum
Præmia/sed grates dicito perpetuas.